

ગુજરાત યુનિવર્સિટી

પ્રાકૃત

એમ.એ. ભાગ-૧ પ્રાકૃત (૨૦૦૬) ની પરીક્ષા માટે

પ્રશ્નપત્ર-૧ : મહારાષ્ટ્રી અને માગધી, શૌરસેની

યુનિટ ૧	મહારાષ્ટ્રી પ્રાકૃત પરિચય (ધ્વનિ પરિવર્તન, રૂપરચના-મુખ્યલક્ષણો)	૧૦
	માગધી, શૌરસેની-પરિચય(ધ્વનિ પરિવર્તન, રૂપરચના-મુખ્યલક્ષણો)	૧૦
યુનિટ ૨	સેતુબંધ-આશ્વાસ ૧-૨ (અનુવાદ - સંદર્ભ)	૨૦
યુનિટ ૩	મૃચ્છકટિકમ્ અંક-૧, ૨, ૪(માત્ર પ્રાકૃત ભાગ) (અનુવાદ-સંદર્ભ)	૨૦
યુનિટ ૪	કર્પૂરમંજરી - (જવનિકા ૧-૨-૩) (અનુવાદ-સંદર્ભ)	૨૦
યુનિટ ૫	યુનિટ ૨-૩-૪ માંના પઠિતગ્રંથોનું વિવેચન	૨૦

સૂચિત ગ્રંથો

૧.	પ્રવરસેન, સંપાદક (હિંડિકી) :	સેતુબંધ (પી.ટી.એસ.)
૨.	પ્રવરસેન, સંપાદક (હિંડિકી) :	સેતુબંધ, નિર્ણયસાગર આવૃત્તિ, ૧૯૩૫
૩.	ડૉ. રઘુવંશ :	સેતુબંધ- હિન્દી અનુવાદ
૪.	બસાક, રાઘગોવિંદ :	રાવણવહો
૫.	શૂદ્રક, સંપાદક પરાંજપે :	મૃચ્છકટિકમ્
૬.	શૂદ્રક, સંપાદક સ્ત્રીગ્ધરાનાન્દી :	મૃચ્છકટિકમ્
૭.	શૂદ્રક, સંપાદક એમ.આર.કાળે :	મૃચ્છકટિકમ્
૮.	રમાશંકર તિવારી :	મહાકવિ શુદ્રક ઓર મૃચ્છકટિકમ્
૯.	રાજશેખર, સંપાદક :	કર્પૂરમંજરી
૧૦.	રાજશેખર, સંપાદક સ્ટેનકોનો :	કર્પૂરમંજરી
૧૧.	રાજશેખર, સંપાદક રામપ્રકાશ પોદાર :	કર્પૂરમંજરી
૧૨.	કે.આર. ચંદ્રા :	પ્રાકૃત ભાષાઓ કા તુલનાત્મક વ્યાકરણ એવં ઉનમેં પ્રાકૃત સંસ્કૃત તત્વ
૧૩.	પીશેલ :	પ્રાકૃત ગ્રામર
૧૪.	હેમચન્દ્ર :	સિદ્ધહેમ શબ્દાનુશાસન (૮મો અધ્યાય)

પ્રશ્નપત્ર-૨ : ભાષાશાસ્ત્ર, વ્યાકરણ અને પાલિ

યુનિટ ૧ પ્રાકૃત ભાષાની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ, વિભિન્ન પ્રાકૃતોનો પરિચય	૨૦
યુનિટ ૨ પાલિ ભાષા પરિચય, વ્યાકરણ, ભાષાભિમુખ અધ્યયન	
પાલિ રીડર પાઠ - ૪, ૭, ૨૨, ૨૩, ૩૪	૨૦
યુનિટ ૩ પ્રાકૃત વ્યાકરણ - ઘ્વનિ પરિવર્તન	૨૦
૧. મહારાષ્ટ્રી પ્રાકૃત	૧૦
૨. પ્રાકૃત, અપભ્રંશ, શૌરસેની, માગધી, અર્ધમાગધી, પૈશાચી, ચૂલિકાપૈશાચી	૧૦
યુનિટ ૪ પ્રાકૃત વ્યાકરણ- નામિક-સર્વનામિકરૂપો	૨૦
૧. મહારાષ્ટ્રી પ્રાકૃત	૧૦
૨. પ્રાકૃત, અપભ્રંશ, શૌરસેની, માગધી, અર્ધમાગધી, પૈશાચી, ચૂલિકાપૈશાચી	૧૦
યુનિટ ૫ પ્રાકૃત વ્યાકરણ - ક્રિયારૂપો - કૃદન્ત	૨૦
૧. મહારાષ્ટ્રી પ્રાકૃત	૧૦
૨. પ્રાકૃત, અપભ્રંશ, શૌરસેની, માગધી, અર્ધમાગધી, પૈશાચી, ચૂલિકાપૈશાચી	૧૦

(યુનિટ ૩, ૪, ૫ પ્રાકૃત વ્યાકરણ-આચાર્ય હેમચન્દ્રના સિદ્ધહેમ શબ્દાનુશાસનના આધારે ભણાવવું)

સૂચિત ગ્રંથો

૧. પી.એલ.વૈદ્ય (સંપાદક) : પ્રાકૃત વ્યાકરણ: હેમચંદ્ર
૨. ભોલાનાથ તિવારી : ભાષા વિજ્ઞાન
૩. પંડિત બેચરદાસ દોશી : (૧) પ્રાકૃત વ્યાકરણ (૨) પ્રાકૃત માર્ગોપદેશિકા
૪. હ.ચૂ. ભાયાણી : અપભ્રંશ વ્યાકરણ
૫. સુકુમાર સેન : તુલનાત્મક પાલિ-પ્રાકૃત-અપભ્રંશ વ્યાકરણ
પાઠ્ય સંસ્કૃત તત્ત્વ.
૬. પં. બેચરદાસ : દેશી નામમાલા
૭. સી.વી. જોષી : A Manual of Pali

૮. ઘાટગે. એ.એમ. : Introduction to Ardhamagadhi
૯. ભિક્ષુ ઘર્મરક્ષિત : પાલિ વ્યાકરણ
૧૦. ડૉ.કે.આર.ચંદ્રા : પ્રાકૃત ભાષાઓકા તુલનાત્મક વ્યાકરણ એવં ઉનમ્ પ્રાકૃ સંસ્કૃત તત્ત્વ.
૧૧. ધીરેન્દ્ર વર્મા : ભાષા, વિજ્ઞાન
૧૨. પ્રબોધ પંડિત : પ્રાકૃત ભાષા, અમદાવાદ, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
૧૩. Pischel : Prakrit Grammar
૧૪. Woolner A.C. : Introduction to Prakrit (Hindi Edition also)
૧૫. Chatterjee S.K. : Indo-Aryan & Hindi Part-I Leccture ૪(Gujarati & Hindi Edition also)
૧૬. Gune : Introduction to Comparetive Philology (Hindi Edition also)
૧૭. W.P.Lehman : Historical Linguistics
૧૮. Katre S.M. : Prakrit Languages and their contribution to Indian Culture (Hindi Edition also)

૧. મિલર કૃત : પાલિ ગ્રામર
૨. ભિક્ષુ સંઘરક્ષિત : પાલિ વ્યાકરણ
- ૩ જગદીશ કશ્યપ : પાલિ મહાવ્યાકરણ

પ્રશ્નપત્ર-૩ આગમ અને જૈન સિદ્ધાંત ૧૦૦ ગુણ

યુનિટ ૧ જૈન આગમ સાહિત્ય વિસ્તૃત પરિચય, આગમિક વ્યાખ્યા સાહિત્ય	૨૦
અ. અર્ધમાગધી આગમ	૧૦
બ. શૌરસેની આગમ	૧૦
યુનિટ ૨ આચારાંગ સૂત્ર-અધ્યયન ૧-૨ (અભ્યાસ)	૨૦
અધ્યયન ૯ અનુવાદ સાથે...)	
યુનિટ ૩ પ્રવચન સાર - (જ્ઞાનાધિકાર) ગાથા ૧-૮૨	૨૦
યુનિટ ૪ દ્રવ્યસંગ્રહ	૨૦
યુનિટ ૫ યુનિટ ૨-૩-૪ માંના પઠિત ગ્રંથોનું વિવેચન	૨૦
સૂચિત ગ્રંથો	

૧.	સંપાદક જંબુવિજયજી	:	આચારંગ સૂત્ર, મહાવીર જૈન વિદ્યાલય
૨.	સંપાદક મધુકરમુનિ	:	આચારંગ સૂત્ર, વ્યાવર
૩.	નિરંજના વોરા (અનુવાદ)	:	દ્રવ્યસંગ્રહ
૪.	શરદચંદ્ર ઘોષાલ (સંપાદક)	:	દ્રવ્યસંગ્રહ (અંગ્રેજી)
૫.	સંપાદક એ. એન. ઉપાધ્યે	:	પ્રવચનસાર
૬.	મોહનલાલ મહેતા	:	જૈન દર્શન
૭.	મુનિ ન્યાયવિજયજી	:	જૈન દર્શન
૮.	પં. કેલાસચંદ્ર શાસ્ત્રી	:	જૈન ધર્મ
૯.	હી. ર. કાપડિયા	:	આગમોનું દ્વિગ્દર્શન
૧૦.	હી. ર. કાપડિયા	:	પિસ્તાળીસ આગમો
૧૧.	બેચરદાસ દોશી	:	જૈન સાહિત્યકા બૃહદ ઇતિહાસ, ભાગ-૧
12.	Mohanlal Mehta	:	Outline of Jain Philosophy
૧૩.	મહેન્દ્રકુમાર જૈન	:	જૈન દર્શન
૧૪.	કેલાસચંદ્ર શાસ્ત્રી	:	જૈન ધર્મ
15.	Jaini Padmanabh S.	:	Jain Path of Purification
16.	B.K. Matilal	:	Central Philosophy of Jainism

પ્રશ્નપત્ર-૪ કથા સાહિત્ય, ચરિત્ર સાહિત્ય

યુનિટ ૧ કુવલયમાલાકહા - ૧-૧૨, ૨૫૨-૨૬૮	૨૦
યુનિટ ૨ કુવલયમાલાકહા - વિવેચનાત્મક અભ્યાસ	૨૦
યુનિટ ૩ પૃથમચરિય - ૨૩-૨૬	૨૦
યુનિટ ૪ પૃથમચરિય - વિવેચનાત્મક અભ્યાસ	૨૦
યુનિટ ૫ પ્રા. કથા સાહિત્ય અને પ્રા. ચરિત્ર સાહિત્ય સ્વરૂપલક્ષી અભ્યાસ	૨૦

સૂચિત ગ્રંથો

૧.	ર.મ. શાહ (અનુ. સંપાદક)	:	કુવલયમાલાકહા
૨.	એ.એન. ઉપાધ્યે (સંપાદક)	:	કુવલયમાલાકહા
૩.	પ્રેમસુમન જૈન	:	કુવલયમાલાકહા કા સાંસ્કૃતિક અધ્યયન
૪.	વિમલસૂરિ	:	પૃથમચરિય (પી.ટી.એસ. પ્રકાશન)

૫. જગદીશચંદ્ર જૈન : પ્રાકૃત સાહિત્ય કા ઇતિહાસ
૬. નેમિચંદ્ર શાસ્ત્રી : પ્રાકૃત ભાષા ઓર સાહિત્ય કા આલોચનાત્મક ઇતિહાસ
૭. નેમિચંદ્ર શાસ્ત્રી : હરિભદ્રસૂરિ કે કથા સાહિત્ય કા આલોચનાત્મક અનુશીલન
૮. ગુલાબચંદ્ર ચૌધરી : જૈન સાહિત્ય કા બૃહદ ઇતિહાસ, ભાગ-૬

એમ.એ. ભાગ-૨ પ્રાકૃત (૨૦૦૬) ની પરીક્ષા માટે

પ્રશ્નપત્ર-૫ અર્ધમાગધી અને અપભ્રંશ

- યુનિટ ૧ અર્ધમાગધી અને અપભ્રંશ વ્યાકરણ ૨૦
- યુનિટ ૨ નાયાધમ્મકહાઓ-અધ્યયન - ૯, ૧૫ ૨૦
- યુનિટ ૩ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર - અધ્યયન ૯, ૨૩ ૨૦
- યુનિટ ૪ ણાયકુમાર ચરિત - ૧/૧, ૬, ૭, ૧૩ થી ૧૮, ૭/૧-૯ ૨૦
- યુનિટ ૫ પઠિત ગ્રંથોનું વિવેચન ૨૦

સૂચિત ગ્રંથો

૧. સંપાદક એન.વી. વૈદ્ય : નાયાધમ્મકહાઓ
૨. શોભાચન્દ્ર ભારિલ્લ : જ્ઞાતાધર્મકથાંગ સૂત્ર (બ્યાવર)
૩. પં. બેચરદાસ દોશી : ભગવાન મહાવીરની ધર્મકથાઓ
૪. પં. બેચરદાસ દોશી : જૈન સાહિત્ય કા બૃહદ ઇતિહાસ (ભાગ ૧-૨)
૫. હરિવંશ કોઇડ : અપભ્રંશ સાહિત્ય
૬. દેવેન્દ્રકુમાર જૈન : અપભ્રંશ ભાષા ઓર સાહિત્ય
૭. હીરાલાલ જૈન (સં.) : ણાયકુમાર ચરિત
૮. હરિવલ્લભ ભાયાણી : અપભ્રંશ વ્યાકરણ
૯. આચાર્ય તુલસી : ઉત્તરાધ્યયન - એક સમીક્ષાત્મક અધ્યયન
૧૦. સુદર્શનલાલ જૈન : ઉત્તરાધ્યયન એક પરિશીલન
૧૧. જંબુવિજયજી (સંપા.) : ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર (મ.જૈ.વિ. આવૃત્તિ)

પ્રશ્નપત્ર-૬ સંસ્કૃત ભાષા પરિચય, શિલાલેખ, અપઠિત પ્રાકૃત અનુવાદ

- યુનિટ ૧ રઘુવંશ - (સર્ગ - ૨) માત્ર અનુવાદ વ્યાકરણ ૨૦

યુનિટ ૨ સંસ્કૃત વ્યાકરણ પરિચય	૨૦
નામ(૧) બાલક, કવિ, ભાનુ, ગૌ	- ૩
(૨) બાલા, ગૌરી, વધૂ, માતૃ	- ૩
સર્વનામ - અસ્મદ્, યુસ્મદ્ તદ્, સર્વ, એતદ્, ઈદમ્	- ૨
ક્રિયા (૧) પ્રથમ ગણ-ભૂ, ની, ગમ્, પા, લભ્, ના	- ૩
દસે લકારના રૂપો	
(૨) ચતુર્થ ગણ-જન્, કૃધ્;	- ૩
ષષ્ઠ ગણ-ઈષ્, ક્રુપ, મુષ્;	
દસમ ગણ-ચુર, કથ્;	
(અનઘતનભૂત, આજ્ઞાર્થ અને સામાન્ય ભવિષ્યના રૂપો)	
(૩) દ્વિતીય ગણ-હન્, અસ્;	- ૩
તૃતીય ગણ-દા, ભી;	
પંચમ ગણ-આપ્, શક્;	
સપ્તમ ગણ-વિદ્, ભુવ્;	
અષ્ટમ ગણ-તન્, કૃ;	
નવમ ગણ-ગ્રહ, જ્ઞા (વર્તમાન કાળના રૂપો)	
કૃદન્ત-વર્તમાન, કર્મણિભૂત, વિધ્યર્થ,	- ૩
સંબંધકભૂત, હેત્વર્થ, પ્રેરક અને કર્મણિ પ્રયોગ	
યુનિટ ૩ અશોકના શિલાલેખ ૧ થી ૫ (ગિરનાર, શાહબાજગઢી, માનસેહરા, કાલસી, ધોલિ) - ભાષાકીય અધ્યયન	૨૦
યુનિટ ૪ ખારવેલનો હાથીગુફાલેખ, નાસિક ગુફાલેખ-નહપાન, ગૌતમીપુત્ર સાતકર્ણિ અને પુલુમાવી (Select Inscription Vol.1 Ins. No. 58, 60, 83, 86, 87)	૨૦
યુનિટ ૫ અપઠિત પ્રાકૃતમાંથી ગુજરાતી અનુવાદ (પઉમચરિય, વસુદેવહિણ્ડી, સમરાઈચ્ચકહા, લીલાવઈકહા, મહાવીર ચરિયં, કર્પૂરમંજરી, ધૂર્તાખ્યાન, ચઉપજ્ઞમહાપુરિસ ચરિય, કુવલયમાલા, આખ્યાનકર્મણિકોશ, ઉપદેશમાલા વગેરેમાંથી પૂછવું)	૨૦
સૂચિત ગ્રંથો	

૧. ભાંડારકર : `સંસ્કૃત માર્ગોપદેશિકા`
૨. બાબુરામ સકસેના : `સંસ્કૃત વ્યાકરણ પ્રવેશિકા`
૩. કમળાશંકર ત્રિવેદી : `સંસ્કૃત પ્રવેશિકા`
૪. રા.બ. ગૌરીશંકર ઓઝા : `અશોક કી ધર્મલિપિયાં` પ્રથમ ખંડ
૫. મુનિ જિનવિજયજી : પ્રાચીન જૈન લેખસંગ્રહ ભાગ-૧
૬. હરિપ્રસાદ શાસ્ત્રી : અશોક અને એના અભિલેખો
૭. રાજબલી પાંડેય : અશોક કે અભિલેખ
8. Select Inscriptions, Vol.1 D.C. Sircar, 1965
9. D. B. Diskalkar : Collection of Prakrit and Sanskrit Inscriptions, Part-I & II
10. B. M. Barua : Old Brahmi Inscriptions of Udayagiri

પ્રશ્નપત્ર-૭ પ્રાકૃત સાહિત્ય ઇતિહાસ

યુનિટ ૧ કથા સાહિત્ય, ચંપૂ સાહિત્ય	૨૦
યુનિટ ૨ સદૃક સાહિત્ય, નાટકોમાં પ્રાકૃત	૨૦
યુનિટ ૩ ચરિત્ર અને પુરાણ સાહિત્ય	૨૦
યુનિટ ૪ કાવ્ય સાહિત્ય (મહાકાવ્ય, ખંડકાવ્ય, મુક્તક કાવ્ય)	૨૦
યુનિટ ૫ પ્રા. લાક્ષણિક સાહિત્ય - ૧૦	
છંદ - ૧૦	

(ગાહા, આર્યાપથ્યા, વિપુલા, ચપલા), વિગાહા, ઉગ્ગાહા, ગાહૂ, ખંધય, સંકીર્ણખંધય, દુવઈ, દોહા, પાયાકુલઅ, પજૂઝડિયા, વદનક પારણક

સૂચિત ગ્રંથો

૧. જગદીશચંદ્ર જૈન : પ્રાકૃત સાહિત્ય કા ઇતિહાસ
૨. નેમિચન્દ્ર શાસ્ત્રી : પ્રાકૃત ભાષા ઓર સાહિત્ય કા ઇતિહાસ
૩. નેમિચન્દ્ર શાસ્ત્રી : હરિભદ્રસૂરિ કે કથા સાહિત્ય કા આલોચનાત્મક અધ્યયન
૪. ગુલાબચંદ્ર ચૌધરી (સંપા.) : જૈન સાહિત્ય કા બૃહદ્ ઇતિહાસ, ભાગ-૬
૫. ભોલાશંકર વ્યાસ : પ્રાકૃત પૈંગલમ્

૬. એચ.ડી. વેલણકર (સંપા.) : ઇંદોનુશાસન

અથવા

શોધ નિબંધ

અથવા

અનુવાદ (૫૦૦ થી ૭૦૦ ગાથા)

પ્રશ્નપત્ર-૮ હસ્તપ્રત વિદ્યા, પ્રાકૃતમાં અનુવાદ, પ્રાકૃતમાં નિબંધ

યુનિટ ૧ હસ્તપ્રતોનો પરિચય માધ્યમ, પ્રકાર, ચિન્હો	૨૦
યુનિટ ૨ હસ્તપ્રત ભંડારો, સૂચિઓ, સંરક્ષણ, વિવિધ લિપિઓનો પરિચય	૨૦
યુનિટ ૩ હસ્તપ્રત સંપાદનના સિદ્ધાંતો	૨૦
યુનિટ ૪ પ્રાકૃતમાં અનુવાદ	૨૦
યુનિટ ૫ પ્રાકૃતમાં નિબંધ	૨૦

સૂચિત ગ્રંથો

૧. મુનિ પુણ્યવિજયજી : જૈન શ્રમણ સંસ્કૃતિ અને લેખનકળા
૨. એસ.એમ. કત્રે : ભારતીય પાઠ સમીક્ષા
૩. ભારતીબેન શેલત : લિપિ